

TKP 1986 ULUSAL KONFERANS TEZLERİ

Türkiye Komünist Partisi'nin
ULUSAL DEMOKRASİ
ALTERNATİFİ

TÜSTAV

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

Herausgeber
ERMIS Verlag
Postfach 10 10 16
4300 ESSEN 1

RWS - Druck
Roland Wilden
4000 Düsseldorf

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 6. Plenumu'nda onaylanan "TKP'nin Ulusal Demokrasi Alternatifi" yapılacak tartışmalardan sonra TKP '1986 Ulusal Konferansı'nda son biçimini alacaktır.

"Kimin için ve nasıl bir demokrasi?" sorularına TKP'nin getirdiği yanıtları dile getiren bu program, TKP Programı'nın ulusal demokrasi bölümünün ayrıntılandırılması ve somutlanmasıdır.

Bugün çok geniş güçler ülkemizde demokratik bir rejim olmadığı ve biran önce demokrasiye geçilmesi gerektiği konusunda görüş birliğindedir. Diktatörlük rejiminin ağır baskı koşullarına karşın, demokrasi mücadelesi giderek güçleniyor. Halkımızın demokrasiyi kazanmada kararlı olduğu her geçen gün daha somut ortaya çıkıyor. Bu koşullarda, "ülkemizin ve halkımızın ihtiyaçlarına yanıt verecek bir demokrasi nasıl olmalıdır?" sorusu gerek halk arasında, gerekse muhalefet partileri, sendikalar ve öteki yığın örgütleri ve aydınlar arasında daha geniş tartışılıyor, ortak bir anlayışa ulaşma eğilimi güç kazanıyor.

TKP, "Ulusal Demokrasi Alternatifi" ile bu sürece kendi katkısını yapmak, demokrasi isteyen güçlerin ulusal ve demokratik bir rejim konusunda ortak bir anlayışa varmasına yardımcı olmak istiyor.

TKP, demokratik bir rejime ilişkin bu programda dile getirilen görüşlere son biçimini verirken, öteki demokrasi güçlerinin ve tartışmaya katılacak bütün yurttaşların eleştirisi ve önerilerini dikkate alacaktır.

**Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi**

GİRİŞ

Bugün Türkiye’de demokratik bir rejim yoktur. Evren-Özal yönetimi ve onun ardındaki iç ve dış güçler bütün çabalarına karşın bu gerçeğin üzerini örtüyorlar. “Demokratik Türkiye” istemi giderek daha geniş güçlerin ortak istemi haline geliyor.

12 Eylül 1980’deki askeri darbeyle kurulan ve giderek faşist bir karakter kazanan diktatörlük, demokrasi güçlerinin ciddi bir karşı koyuşunu önlemek için yeni partilerin kurulmasına izin verme ve seçimlere gitme manevrasına başvurdu. Böylece 12 Eylülcü baskı aygıtını ortadan kaldırmadan ve her an daha şiddetli işletme olanaklarını elde tutarak yığınları şaşırtma, onları sivil hükümet eliyle ideolojik olarak etkileme ve yönlendirme yöntemine başvurdu. Bu manevrayı sürdürerek ABD emperyalizminin yanısıra Batı Avrupa emperyalizminin de kendisine açık destek vermesinin koşullarını hazırladı. Sözde demokrasiye geçiş manevrası bugün de diktatörlüğe ömrünü uzatmada belli olanaklar sağlıyor.

Bütün bunlara karşın, demokrasi güçlerinin mücadelesi güçleniyor. Öyle ki, diktatör Evren, 1982 Anayasası’nı kendisinden başka savunan kalmadığından yakınıyor. Anayasa referandumunun ve 1983 seçimlerinin demokratik koşullarda yapıldığını bugün kimse kolay kolay savunmuyor. Halkın tepkisi ve demokrasi güçlerinin mücadelesi sonucunda

parlamentonun bileşiminde, Evren-Özal yönetiminin istemediği değişiklikler olmuş olmasına karşın, demokrasi güçleri bununla yetinmiyor. Demokratik koşullarda oluşacak yeni bir parlamento istemi güncelliğini sürdürüyor.

Öte yandan demokrasi güçleri uzun süredir uğrunda ısrarla mücadele ettikleri kimi konularda uluslararası dayanışmanın da katkısıyla önemli kazanımlar elde ettiler. Bunlar demokrasi mücadelesinin olanaklarını artırıyor. Ama bu kazanımların hem yetersiz hem de güvencesiz olduğu, her an geri alınabilir ya da etkisizleştirilebilir olduğu her yeni gelişmede kanıtlanıyor. Politik tutuklamalar, işkenceler, idam cezaları verilmesi sürüyor, Türk Ceza Kanunu’nda yeni değişikliklerle baskılar daha da artırılmak isteniyor.

TKP, bütün bunları dikkate alarak demokrasiyi kazanma mücadelesinin sonunda değil, daha başında olduğumuzu söylüyor. Bu mücadeleyi başarıyla sonuçlandırabilmek için demokrasi isteyen bütün güçlerin birleşmesinin, geniş halk yığınlarının aktif politik mücadeleye çekilmesi zorunlu olduğunu savunuyor. Ulusal Demokrasi Alternatifi’ni bir yerde de, bunların gerçekleşmesine katkıda bulunmak için öne sürüyor.

NE İÇİN DEMOKRASİ

Demokratik bir rejim ülkemizin ve halkımızın çok somut belli ihtiyaçlarına yanıt verilebilmesi için gereklidir.

12 Eylül 1980’den bu yana ülkemizdeki durum hemen her bakımdan kötüleşmektedir. 12 Eylül dönemi, demokraside bir kesinti, bir ara rejim, bir geçiş dönemi değildir. 12 Eylül dönemi, Türkiye’nin 1980’e kadar gösterdiği gelişme eğrisinde köklü bir geriye dönüştür, ülkemizin şimdiye kadar olandan bambaşka bir yola sokulmasıdır. Bu dönem, politik rejimde, ekonomik ve sosyal alanda, dış politikada, bilim, sanat, düşünce yaşamında, ahlakta ve yaşam tarzında, her alanda bilinçli bir gericileşme, yozlaşma ve çürüme dönemidir, bir yıkım dönemidir.

Herşeyden önce, bu yıkımı, bu kötüye gidişi durdurmak, durumda iyiye doğru köklü bir dönüşü gerçekleştirebilmek için demokrasi gereklidir.

Bugün Türkiye bir yasaklar ülkesidir. Yurttaşlar korkusuzca görüşlerini açıklayamıyor. Düşünceleri özgürce açıklamak, yaymak ve bu düşünceler çevresinde özgürce örgütlenmek olanağı yok. Emekçiler özgürce grev yapamıyor, toplantı, yürüyüş ve mitinglerde özgürce kendi çıkarlarını dile getiremiyorlar.

Bugün Türkiye devlet terörünün kol gezdiği bir ülkedir. Yurttaşlar gelişigüzel tutuklanmakta, düşünceleri nedeniyle en ağır işkencelere

hedef olmakta, öldürülmekte, sakat bırakılmaktadır. Onbinlerce yurttaş politik görüşleri nedeniyle insanlık dışı koşullarda cezaevlerinde tutulmakta, idama kadar varan ağır cezalara çarptırılmakta ya da yurtdışında yaşamak zorunda bırakılmaktadır. Kürtler üzerinde aralıksız bir terör, barbarca bir baskı uygulanmaktadır.

Demokrasi, bu insanlık ve çağdışı duruma son vermek için, temel hak ve özgürlüklerin yaşama geçmesi, insanlık onurunun ayaklar altına alınmasına son verilmesi için gereklidir. İnsanlar korkusuzca yaşayabilmeli, terörün kökü kazınmalıdır.

Bugün Türkiye bağımsız ve egemen bir ülke değildir. ABD emperyalizmi iç ve dış politikamızdan ekonomimize, kültürümüzden ahlak anlayışımıza kadar herşeyimize karışmakta, kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirebilmektedir. ABD ve onun F.Almanya, İngiltere gibi müttefikleri Türkiye'yi parmaklarının ucunda oynatıyorlar. Topraklarımızı ABD ve NATO'nun saldırgan amaçları için bir sıçrama tahtasına çevirmeye çalışıyorlar. Topraklarımızdaki sayısı hızla artan Amerikan üsleri ve nükleer silahları, ülkemizin her an kendi iradesi dışında bir savaşa sürüklenmesi tehlikesini getiriyor. Komşularımızla ilişkilerimiz dostluk ve işbirliği doğrultusunda gelişmek yerine, Amerikan emperyalizminin kışkırttığı artan sorunlar ve gerginliklerle belirleniyor.

Demokrasi, bağımsızlığımızı yeniden elde etmek, ulusal egemenliğimizi korumak, Türkiye'nin kendi geleceğini egemence belirleyebileceği koşulları yaratabilmek için, herşeyden önce de ülkemizin emperyalist çıkarlar uğruna savaşa sürüklenmesini önlemek için gereklidir. Bunlar ancak demokratik bir rejimde gerçekleştirilebilir. Demokrasi olmadan Amerikan emperyalizminin içişlerimize karışmasının, komşularımızla ilişkilerimizi gerginleştirmesinin, Türkiye'yi kendi uydusu gibi kullanmasının önüne geçilemez.

Bugün Türkiye sanayileşme ve kalkınma çabalarını durdurmuş, güçlü devlet sektörü parçalanıp yok edilen, değerli maden ve işletmeleri yabancı şirketlere devredilen bir ülkedir. Ekonomi her bakımdan dünya kapitalizminin merkezlerine sınıksız bağlanıyor, emperyalist sömürü ve yağma hızla artıyor. 12 Eylül dönemi, kişi başına ulusal gelirin 1500 dolardan 1000 doların altına düşmesini, buna karşılık dış borçların 12,7 milyar dolardan yaklaşık 28 milyar dolara çıkmasını getirmiştir. Yatırımlar hem azalmış, hem de üretici olmayan alanlara kaymıştır. Sanayi ve tarım üretiminde artış oranları gerilemiş, Türkiye tarımsal üretimde kendi kendine yeterli bir ülke olmak gibi dünyada çok az sayıda ülkenin sahip olduğu bir üstünlüğü yitirmiştir.

Demokrasi ulusal ekonomiyi emperyalizme karşı korumak, bağımsız bir ekonomik gelişme yoluna koyulabilmek, ulusal sanayi ve tarımı güçlendirmek için gereklidir. Demokratik bir rejim kurulmadan, emperyalist-

leri ve işbirlikçilerini ekonomimizin komuta merkezlerinden uzaklaştırmak, sanayide ve tarımda bütün üretim kapasitelerimizi serferber etmek, üretimi artırmak olanaklı değildir. Sanayide, enerji ve madencilikte, tarımda, iç ticarete, dış ekonomik ilişkilerde, bankacılıkta ve vergi sisteminde, ekonominin bütün sektörlerinde onlarca yılın birikmiş ve son yıllarda daha da ağırlaşmış sorunlarına köklü çıkış yolları bulmak, bütün bu alanlarda geniş kapsamlı ilerici reform programlarını uygulamaya sokmak, ancak demokrasi varsa gerçekleşebilir.

Bugün Türkiye'de geniş emekçi yığınların durumu hızla kötüleşiyor. Emekçilerin gerçek gelirleri, satın alma güçleri sürekli bir dönüş gösteriyor. İşçi sınıfının, küçük ve orta köylülerin esnaf ve zanaatkarların durumu 12 Eylül öncesine karşılaştırılacak ölçüde kötüleşmiştir. Aynı şey devlet memurlarının ve serbest meslek sahiplerinin ezici çoğunluğu için de geçerlidir. Büyük köylülerin, imalat ve ticaretteki küçük ve orta işletme sahiplerinin, hatta ulusal sanayicilerin durumu sarsılmakta, iflaslar artmaktadır.

İşsizlik çığ gibi büyümekte, işini kaybetme korkusu emekçilerin yaşamını cehenneme çevirmektedir. İşsizlik, yoksulluk ve açlık ölümlere, intiharlara, çıldırmalara ve yaygın bir ahlak yozlaşmasına yol açmaktadır.

Devletin sosyal hizmetleri sürekli azaltılmakta, konut, sağlık, eğitim, sosyal güvenlik, çarpık kentleşme ve çevre kirlenmesi gibi sorunlar hızla kangrenleşmektedir.

Demokratik bir rejim kurulmadan, halkın durumunun kötüleşmesini durdurmak ve hissedilebilir bir iyileşme sağlamak hiç bir zaman gerçekleşemez. İşçiler ve öteki emekçiler özgürce örgütlenme ve kendi çıkarları için mücadele etme olanaklarına kavuşmadan, kendi ağırlıklarını ortaya koyarak devletin ekonomik ve sosyal politikaları üzerinde etkiye bulunacak duruma gelmeden, durumlarının kötüleşmesine, kapitalist sömürünün artmasına karşı duramazlar, sorunlarının çözümü doğrultusunda önlemler alınmasını sağlayamazlar.

Bugün Türkiye emperyalizmin ve iç gericiliğin yoğun bir kültürsüzleştirme operasyonuna sahne olmaktadır. Yüzlerce yılın birikimi olan ulusal kültür yıkılmakta, aydınlık fikirler yasaklanmakta, taşıyıcıları baskı altında tutulmaktadır. Radyo ve televizyon, büyük basın, üniversiteler ve öteki eğitim kurumları Amerikancılığın, antikomünizmin, şovenizmin, dinsel fanatizmin, kozmopolitizmin aracı haline getiriliyor. Bilim, sanat, düşünce yaşamının özgürce gelişmesi engelleniyor. Halk kültürel faaliyetten uzak tutuluyor, karanlığa mahkum edilmek isteniyor. Binbir emekle yetişmiş, halkına hizmet etmek isteyen ulusal kültür kadroları heba oluyor.

Demokrasi ulusal kültürün korunup geliştirilebilmesi, bilim, sanat ve düşünce yaşamının zenginleşebilmesi, halkın aydınlanması için gereklidir. Demokrasi olmadan ulusal bir kültür politikası uygulanamaz, ilk, orta ve yüksek öğrenimde, basın-yayında, bilimde, güzel sanatlarda ve edebiyatta, bütün kültürel yaşamda ihtiyaç duyulan yaratıcı bir gelişmenin koşulları gerçekleşemez.

Türkiye Komünist Partisi'ne göre demokrasi bütün bu amaçlara ulaşılmasının yolunun açılabilmesi için gereklidir.

KİMİN İÇİN DEMOKRASİ

Demokrasi çoğunluğun çoğunluk için yönetimi demektir. Bugün Türkiye çok küçük bir azınlık tarafından yönetiliyor. Evren-Özal yönetimi bir avuç işbirlikçi holdingin, büyük toprak sahibinin, vurguncu, "işbiterici" kapitalistin, ordu üst yönetiminin ve yüksek devlet yöneticisinin iktidarındır. Bu iktidar emperyalizmin, en başta da Amerikan emperyalizminin işbirlikçilerinin iktidarındır. Hiçbir ulusal niteliği olmayan bu iktidarın izlediği bütün politikalar, yukarıda da kanıtlandığı gibi, yalnızca bir avuç azınlığın hızla zenginleşmesine, işbirlikçi tekelleri sermayenin güçlenmesine ve emperyalizmin sömürü ve yağmasının artmasına hizmet ediyor. Diktatörlük bunların çıkarlarına yarıyor.

12 Eylül darbesinin yapılması için elverişli koşulları oluşturabilmek amacıyla sokak terörünü tırmandıranların ve Amerika'ya bağlı unsurların adım adım silahlı kuvvetlerin yönetimini eline geçirmesini sağlayanların ardında da bu güçlerin olduğu bugün kanıtlarıyla ortaya çıkıyor. 24 Ocak politikasının Türkiye'ye emperyalizmin çıkarlarını savunan IMF ile işbirlikçi tekelleri sermayenin sözcüsü TUSİAD tarafından dayatıldığı herkesce biliniyor.

TKP halkı ezmek ve sömürmek için diktatörlük rejimini destekleyenler için demokrasi söz konusu olmamalıdır diyor. Yabancı sermayenin toplumsal zenginliklerimizi, yeraltı ve yerüstü doğal kaynaklarımızı, insanımızın emeğini sömürme ve yağmalama özgürlüğü olmamalıdır. İşbirlikçi tekellerin devlet desteği ile milyarlarına milyarlar katma, devlet kasasını yağmalama özgürlüğü olmamalıdır. Özel kişilerin onbinlerce dönüm toprağa sahip olma özgürlüğü olmamalıdır. Bir avuç generalin ve yüksek memurun yüzlerce milyarlara fonlara hükmetme, her türlü yolsuzluğu yapma özgürlüğü olmamalıdır.

MHP ve ANAP gibi ABD eliyle oluşturulan, terörizmi tırmandıran ve koruyan, 12 Eylül rejimini destekleyen partilerin, bunların elebaşlarının, darbeci, işkenceci generallerin özgür olduğu bir rejim kendisini demokrasi düşmanlarına karşı nasıl koruyabilir? Savaş propagandası yapmanın

ulusal ve dinsel nefret ve düşmanlık yaymaya çalışmanın, ya da Amerika'nın iç işlerine karışmasının serbest olduğu bir rejim, her zaman Amerikancı, faşist, gerici güçlerin tertip ve sabotajlarına, yıkıcı faaliyetine açık olmayacak mıdır?

Demokrasi, kendi çıkarlarını korumak için ona ihtiyacı olanlar için olmalıdır. Demokrasi 12 Eylül rejiminden zarar görenler için olmalıdır. Demokrasi ulusal güçler için, işçi sınıfı, köylülük, esnaf ve zanaatkarlar, memur ve aydınlar, küçük ve orta işletme sahipleri, ulusal sanayiciler için, Türkiye'yi Türkiye yapanlar, geleceğini bu topraklara bağlamış olanlar için olmalıdır. Demokrasi bu topraklar üzerinde yaşayan Türk ve Kürt bütün halk için olmalıdır.

Demokrasi, farklı sınıfsal amaçlar için ve farklı anlayışlar da olsa, bugün onu kazanmak için mücadele eden bütün politik güçler için olmalıdır. TKP ve öteki Marksist sol güçler, SHP ve DSP, RP ve DYP, bu partiler ve bu akımlar hepsi özgür ve eşit demokratik haklara sahip olmalıdır.

Demokrasi, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı, Amerikancı ve faşist azınlığa karşı, ulusal güçlerin, çoğunluğun rejimi olmalıdır.

NASIL BİR DEMOKRASİ

Demokrasi, eğer çoğunluğun rejimi olacaksa, çoğunluğun ortak çıkarlarına uygun bir demokrasi olmalıdır. Bu çıkarları emperyalizmin ve işbirlikçilerinin saldırılarına karşı koruyup geliştirebilecek bir demokrasi olmalıdır.

Devlet ve bir bütün olarak politik sistem, toplumsal yaşamın bütün alanları demokratikleştirilmelidir.

12 Eylülcü faşist baskı aygıtları ortadan kaldırılmalıdır, işkencenin, politik cinayetlerin, terörizmin kökü kazınmalıdır. Askeri darbelerin önü kesilmelidir. Bu amaçla silahlı kuvvetler, polis ve istihbarat örgütleri köklü bir şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Temel hak ve özgürlükler eksiksiz sağlanmalıdır. Devlet hem insan haklarının güvence altına alınmasıyla, hem de bu hakların fiilen yaşama geçmesinin koşullarını yaratmakla yükümlü olmalıdır. Devletin ekonomiyi yönlendirme faaliyeti ve sosyal harcamaları bu amaçlarla bağlı olmalıdır.

Tüm iktidar demokratik koşullarda oluşacak parlamentoda olmalıdır.

İşçi sendikaları, kooperatifler, esnaf ve zanaatkar örgütleri, gençlik ve kadın örgütleri, aydın kuruluşları, mimar ve mühendis, tabib ve eczacı, ziraat, sanayi ve ticaret odaları, barolar, öteki meslek kuruluşları, demokratik bir iç işleyişle üyelerinin ve ülkenin çıkarları doğrultusunda, devle-

tin her alandaki politikaları üzerinde etkide bulunabilmelidir. Yığın örgütlerinin faaliyetleri yasalarla sınırlanmamalı, devlet bu örgütlerin iç işlerine karışmamalı, tersine bu örgütler yasaların yapılmasında söz sahibi olmalı ve bu yasaların hükümet ve devlet tarafından uygulanmasını denetleyebilmelidir.

Halka devlet yönetiminde söz sahibi olabilmesi için geniş ve artan ölçüde gelişecek olanaklar sağlanmalıdır.

Kamuoyu öteki politikalar konusunda olduğu gibi dış politika konusunda da sürekli bilgilendirilmeli, halktan gizli hiçbir adım atılmamalıdır.

Çoğunluğun iradesi ancak böyle bir rejimde demokratik yollardan ifadesini bulabilir. Her görüş özgürce tartışılabilir, halk örgütlü ve aktif biçimde istediği görüşü destekleyebilir ve ülkemiz çoğunluğun çıkarlarıyla uyum içinde olacak demokratik bir gelişme yoluna koyulabilir. Böyle bir rejimde azınlık çıkarları için çoğunluğun ilerlemesinin önüne geçmek isteyenler başarısız kalmaya mahkum olur.

BÖYLE BİR DEMOKRASİ NASIL YAŞAMA GEÇEBİLİR?

Çoğunluğun çıkarlarının ifadesi olacak ulusal demokrasi ancak çoğunluğun ortak mücadelesi ile yaşama geçebilir.

Bugün başta işçi sınıfı olmak üzere emekçiler artan ekonomik, sosyal, ve politik istemleri ile kendilerini ortaya koyuyorlar. Sendikal mücadele yeniden canlanıyor. Ülkemizin en dinamik güçleri arasında yer alan aydınlar ve gençlik demokrasiden yana aktif tutum alıyor.

Sendikalar, gençlik dernekleri, aydın ve kadın girişimleri, meslek odaları, esnaf ve zanaatkar dernekleri, köylü kooperatifleri, çeşitli halk girişimleri, ilerici basın, sanat ve kültür çevreleri demokratik muhalefetin temel güçleri arasında yer alıyorlar. Bunlar yığınların somut istemlerini önemli ölçüde politik mücadele alanına yansıtıyorlar. Bu örgüt ve çevreler yığınların mücadelesinin yükselmesinde daha aktif bir rol oynamaya adaydır.

Yasal muhalefet partilerinin demokrasi istekleri bugün daha somut içerikler kazanıyor. SOL BİRLİK'in eylem çevresinde ve eyleme katılan güçlerde bir genişleme var. TKP güçlenen bir parti olarak demokrasi mücadelesini yükseltiyor.

Yığın örgütleri içinde demokrasi isteyen farklı politik güçlerin işbirliği daha da güçlenebilir. Bu, hem tepede, hem tabanda demokrasi güçlerinin birliğine büyük katkıda bulunabilir. Ayrıca farklı yığın örgütleri ve çevreler arasında demokrasi için işbirliği gelişebilir.

Bütün bunların sonucunda tek tek demokratik istemler somut bir alternatif program haline gelebilir. TKP böylesi bir programın kendi ulu-

sal demokrasi programıyla büyük ölçüde uyum içinde olabileceğine inanıyor.

Sözkonusu yığın örgütlerinin ve çevrelerin demokratik istemler doğrultusunda mücadelelerini yükseltmeleri, ortak istemlerden oluşan bir programın belirginleşmesi ve demokratik politik güçlerin bu mücadeleleri aktif desteklenmesiyle bir birleşik yığınsal demokratik hareket boy verebilir. Böylesi bir hareket Evren-Özal diktatörlüğüne son vermenin ve demokratik bir rejimi kurmanın temel gücü olacaktır.

Toplumsal muhalefetin hangi biçimlerde ve hangi araçlarla gücünü ortaya koyacağı mutlak bir kesinlikle öngörülemez. Önemli olan ortaya çıkan araç ve biçimleri geliştirebilmektir. Bugün yığın örgütleri ve çevreler yeni ve daha yığınsal eylem biçimlerine yöneliyorlar. Diktatörlüğe karşı mücadelede en geniş yığınları birleştirecek araç ve biçimlerin desteklenmesi, birleşik yığınsal demokratik hareketin etkisini sürekli artırmasını getirecektir.

Eğer bir kazaya uğramazsa önde genel seçimler duruyor. Seçimler de demokrasi güçlerinin işbirliği için bir platform, yığınların demokrasi istemlerini yükseltmesinin bir aracı olacaktır.

Bugünden ve seçim ortamında demokratik işbirlikleri oluşturulması başarılırsa, demokratik bir parlamento oluşabilir. Bu işbirliği yığınların istemlerine ne ölçüde açık olursa, yeni parlamento ve yeni hükümet o ölçüde demokratik olacaktır.

Seçilecek parlamento, yeni demokratik bir anayasa, demokratik bir seçim yasası, sınırsız genel af görevlerini yüklenmeli demokratik hak ve özgürlükleri eksiksiz sağlamalı ve uzak olmayan bir zamanda demokratik seçimleri öngörmelidir.

TKP, birleşik yığınsal demokratik harekete dayanacak ulusal, demokratik hükümetin ulusal demokrasiyi yaşama geçirmesi için mücadele edecektir. Ulusal demokratik hükümete katılacak güçler arasında, işçi sınıfının etkisi ve ağırlığı, öncülük derecesi, TKP'nin ve birleşik sol güçlerin o andaki güçlülüğü ölçüsünde ulusal demokrasi eksiksiz kurulabilecektir.

DIKTATÖRLÜK REJİMİNE BÜTÜN SONUÇLARIYLA SON VERMEK İÇİN

Diktatörlük rejimine bütün sonuçlarıyla son vermek için ulusal demokratik hükümet ilk günden şu önlemleri gerçekleştirmelidir:

– İdamların, politik koğuşturmaların durdurulması, tüm politik tutukluları içeren eksiksiz ve koşulsuz bir genel af çıkartılması, politik sabrı-

ka dosyalarının sahiplerine geri verilmesi,

– Sıkıyönetim ve olağanüstü hal uygulamalarına, polis ve jandarmanın keyfi baskılarına son verilmesi, 12 Eylül'den sonra oluşturulmuş resmi ve yarı-resmi terör örgütlerinin dağıtılması

– Savaş yanlısı ve terörist olmayan, ulusal ve dinsel nefret temelinde örgütlenmeyen bütün politik partilerin serbest çalışma ve örgütlenme haklarının güvence altına alınması,

– Grev, toplantı ve gösteri yürüyüşü haklarının eksiksiz sağlanması, – Sendikaların, öteki yığın örgütlerinin faaliyetlerine her türlü devlet müdahalesine son verilmesi, sansürün kaldırılıp basın özgürlüğünün eksiksiz sağlanması,

– Kürt halkı üzerindeki baskıların durdurulması, Kürt nüfusun yaşadığı bölgedeki kuşatma durumuna son verilmesi,

– Politik nedenlerden politik faaliyet hakkı ellerinden alınmış yurttaşlara bu hakların geri verilmesi politik göçmenlerin ülkeye özgürce dönebilmesinin sağlanması ve yurttaşlık haklarının tanınması,

– 12 Eylül'den bu yana politik nedenlerden işlerine son verilen işçi ve memurların ve bilim adamlarının görevlerine dönebilmesinin sağlanması,

– 12 Eylül 1980'den bu yana çıkartılmış, başta 1982 Anayasası olmak üzere, politik sisteme ilişkin bütün yasaların ve emekçi hakları ile, ulusal ekonomiye zarar veren bütün yasa ve kararnamelelerin yürürlükten kaldırılması,

– Ulusal güvenliğin tehlikeye atan ABD ile yapılmış Savunma İşbirliği Anlaşması ile bütün bağlı ek anlaşmaların feshedilmesi.

Bu önlemlerin alınmasıyla halk demokrasiyi onun düşmanlarına karşı koruma ve geliştirme olanağına kavuşacaktır. Ne ki, demokrasi düşmanlarının etkisizleştirilmesi için darbecilerden, faşistlerden ve işkencecilerden, terörün sorumlularından hesap sorulması ve demokrasi düşmanlarının devlet kademelerinden temizlenmesi zorunludur. Bunun için:

– Devlet kademelerindeki ve ordudaki Amerikan ajanları ve faşistler buradan uzaklaştırılmalıdır,

– Cuntacı generaller ve Özal hükümeti

o demokratik hak ve özgürlükleri çiğnedikleri, işkence ve politik cinayetleri örgütledikleri, teröristleri ve işkencecileri korudukları,

o ABD ile ulusal güvenliği tehlikeye atan gizli anlaşmalar yaparak vatana ihanet ettikleri,

o Devletin olanaklarını yerli ve yabancı tekellere, vurgunculara peşkeş çektiikleri, kendi kişisel çıkarları için kullandıkları için yargılanmalı ve kendilerinden hesap sorulmalıdır.

– Yarattıkları terör ortamıyla 12 Eylül darbesine ortam hazırlayan, binlerce yurttaşın kanına giren, işkenceleri düzenleyen MİT ve Kontr-

gerilla sorumlularından, MHP başlarından ve polis şef ve ajanlarından aynı şekilde hesap sorulmalıdır.

– Yasa dışı yollardan, hayali ihracat ve benzeri şekillerde devlet kasasını yağmalayarak zenginleşen holdinglerden bu eylemlerin hesabı sorulmalıdır.

DEMOKRATİK ANAYASANIN ANA HATLARI

Demokratik anayasa şu ilkeleri Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkeleri olarak kabul ve ilan etmelidir:

– Türkiye halkı kendi geleceğini egemence belirler, politik rejimini, ekonomik, sosyal, bilimsel-teknik ve kültürel gelişme yolunu, sosyal-ekonomik düzenini hiçbir dış gücün karışması olmaksızın özgürce kendisi seçer.

– Türkiye kendi doğal kaynaklarını ve toplumsal zenginliklerini emperyalizme karşı korur ve kendi ulusal çıkarları için kullanır. Aynı zamanda bütün ülkelerle eşitlik ve karşılıklı yarar ilkesi temelinde çok yönlü uluslararası ilişkiler kurmaya özen gösterir.

– Türkiye, bütün komşularıyla ve bütün ülkelerle olan ilişkilerinde barış içinde yanyana yaşama ve iyi komşuluk ilkelerine uyar. Başka ülkelere karşı ilk olarak saldırıda bulunmamayı yükümlülük kabul eder. Emperyalist çıkarlar için savaşa girmez. Halkımızın düşmanlarının ülkeye yönelik silahlı saldırısı durumunda silahla kendini savunur.

– Türkiye Cumhuriyeti, dil, din, milliyet, cinsiyet, yaş, politik düşünce, inanç ve sosyal köken ayırımı yapılmaksızın tüm yurttaşların temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alındığı demokratik, laik, sosyal, hukuk devletidir.

– Türkiye, BM İnsan Hakları Bildirgesi, BM İnsan Hakları Konvansiyonları, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Helsinki Sonuç Belgesi hükümlerine kesinlikle uyar.

– Türkiye Cumhuriyeti Kürt halkının varlığını tanıyan, ulusal baskıyı yasaklayan, Kürt yurttaşların anayasal hak eşitliğini güvence altına alan, onların kendi dillerinde yayın ve eğitim hakkını kabul eden bir devlettir.

– Bütün bu temel hak ve özgürlükler, ekonomik, sosyal ve politik bir bütün oluşturur ve bunlar hiçbir şekilde ve gerekçeyle birbirinden ayıramaz.

Parlamento ve hükümet bütün bu ilkelerin ve temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmasıyla ve emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı korunmasıyla olduğu kadar, bu hakların fiilen yaşama geçmesinin koşullarını oluşturmakla da yükümlüdür.

Demokratik parlamento:

- Tüm iktidar, demokratik koşullarda oluşacak parlamentoda olmalı, yürütme yalnızca parlamentoya hesap vermeli, parlamentonun üzerinde ya da onun denetimi dışında hiçbir devlet organı bulunmamalıdır. Parlamento, tek meclisten oluşmalıdır.
- Sendikalar, kooperatifler ve öteki yığın örgütleri, meslek odaları ve üniversiteler belli biçimlerde parlamento çalışmalarına katkıda bulunabilmelidir.
- Tüm ikili ve uluslararası anlaşmalar parlamentonun onay ve denetiminden geçmelidir.
- Halkın oylarının parlamentoya eşit biçimde yansımaya olanak verecek bir orantılı seçim sistemi benimsenmeli, seçmen yaşı 18'e, seçilme yaşı 21'e indirilmelidir. Yurtdışındaki yurttaşlara bulundukları ülkelerde oy kullanma hakkı tanınmalıdır.

Yürütme:

- Yürütmede hiçbir keyfiliğe yer verilmemeli, parlamentonun denetimi dışında yürütme faaliyeti olmamalı, kanun hükmünde kararname çıkartma yetkisi gözden geçirilmelidir.
- Cumhurbaşkanı'nın yetkileri yeniden düzenlenmeli, bu makam temsil yeteneğini aşan bir yetkiye sahip olmamalıdır.
- Cumhurbaşkanlığı Konseyi ve Devlet Denetleme Kurulu kaldırılmalıdır.
- Bakanlıklar ulusal çıkarlara göre yeniden düzenlenmeli operatif bir işlerliğe kavuşturulmalı, geçmişte ulusal egemenliği korumada ve halka hizmette sınav vermiş kadrolar yeniden göreve çağrılmalıdır.
- Yürütme ve idarenin her dönemdeki ve her türlü işlevine karşı yargı yolu ve tazminat hakkı açık olmalıdır.

Yargı ve hukuk:

- Yargı bağımsızlığı sağlanmalı, hukuk devletin önündeki bütün engeller kaldırılmalıdır.
- Devlet Güvenlik Mahkemeleri ve benzeri antidemokratik mahkemeler kaldırılmalı, tabii yargıç ilkesi geçerli olmalıdır.
- Ceza ve infaz yasaları çağdaştırılmalı ve demokratikleştirilmelidir. 141-142 ve 163. maddeler kaldırılmalıdır.
- Yurttaşların, politik görüşlerini, sosyal ve maddi konumlarına bakılmaksızın, milliyet, dil, din, yaş ve cinsiyet ayrımı yapılmaksızın yargı

önünde eşitliği güvence altına alınmalı, savunma hakkı gerçekleştirilmeli, maddi olanağı olmayanlara dava açma ve savunmada yardımcı olunmalıdır.

- Adli polis örgütü kurulmalı, gözaltı süresi her durumda 24 saate indirilmelidir. Sanıklar sorgu sırasında avukat bulundurma hakkına sahip olmalıdır.
- Anayasa Mahkemesi yalnızca yasaların hukuk düzenine uygunluğunu denetlemelidir.
- Yargıç ve savcıların özlük işleri kendi oluşturacakları organlar aracılığıyla düzenlenmeli, yürütmenin yargıya ve adalet personeline her türlü müdahalesine son verilmelidir.

Devlet organları:

- Milli Güvenlik Kurulu kaldırılmalıdır.
- Silahlı Kuvvetler yurt savunmasıyla görevli kılınmalı, ulusal demokratik düzenin bir kurumu haline getirilmeli ve halkın seçtiği demokratik parlamentonun ve hükümetin yönetiminde ve denetiminde olmalıdır.
- MİT ve öteki güvenlik örgütleri parlamento denetimine açık olmalı, CIA ve öteki gizli servislerin bu örgütlere sızmasına olanak tanınmamalı, bu organlar ulusal demokrasinin savunulması temelinde yeniden örgütlenmelidir.
- Polis teşkilatı yurttaşların temel hak ve özgürlüklerini korumakla görevli olmalı, siyasi polis demokratik denetime açık olmalı, polis örgütünün demokratizm ruhunda eğitilmesi sağlanmalıdır.
- Kontr-gerilla, Antiterör Harekât Dairesi gibi resmi, "köy koruyucuları", işletmelerdeki koruma ekipleri gibi yarı resmi, halka karşı terörist işlev gören örgütler dağıtılmalıdır.
- Devlet ve öteki kamu kuruluşlarındaki işçi-memur ayrımı kaldırılmalı, devlet memurlarına grevli, toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı tanınmalıdır.
- Devlet memurlarının ordu mensupları da içinde politik hakları eksiksiz sağlanmalıdır.
- Kamu sektöründe çalışanlara yönetime katılma hakkı tanınmalıdır.
- Devlet memurluğuna almada ayırmacılığa ve kayırmacılığa son verilmelidir.
- Devlet organlarında savurganlığa, bürokratizme, rüşvetçiliğe, yolsuzluğa karşı yığın örgütlerinin ve halkın denetimine açık etkili olabilecek önlemler alınmalı, memurlara görevlerini gereğince yerine getirebilecek bir yaşam düzeyi sağlanmalıdır.

Devlet ve Ekonomi:

- Kamuya ait işletmelerin özelleştirilmesi yasaklanmalıdır.
- Kamu işletmeleri tek bir yasa kapsamına alınarak bütün faaliyetleri parlamento denetimine verilmelidir.
- Bütçe dışı devlet harcamasına yol açan fon uygulamasına son verilmelidir. Savunma harcamaları da içinde, bütün devlet harcamaları parlamento denetiminde olmalıdır.
- Kamu sektörüne ekonomide öncülük görevi verilmeli, devlet ekonomiyi yönlendirme olanaklarına bütün ulusal sınıf ve katmanların ortak çıkarlarını koruyup geliştirme temelinde kullanılmalıdır.
- Demokratik bir tarım ve toprak reformu yapılmalıdır.
- Demokratik bir anti-tekel yasa çıkarılmalıdır.
- Kamu yararı için gerekli kamulaştırmalar bedeli ödenerek yapılmalıdır.
- Kamu sektörü için beş yıllık kalkınma planları yapılmalı ve bunların yaşama geçirilmesi için önlemler alınmalıdır.

Yerel yönetimler:

- Yerel yönetimler (belediyeler) içişleri bakanlığının ve valiliklerin vesayetinden kurtarılmalı, mali ve yönetsel özerkliğe kavuşturulmalıdır. Halkın gıda ihtiyacının ucuz ve sağlıklı karşılanabilmesi, arsa ve kira spekülasyonunun önlenmesi, sağlıklı bir kent yaşamı ve kitle taşımacılığına ağırlık verecek bir kent içi trafik gibi konularda yetki ve girişimleri artırılmalıdır. Ortak benzer yapısal özellikler temelinde oluşturulacak belediye birlikleri ile yerel hizmetlerin bölgesel düzeyde eşgüdümü sağlanmalıdır.

Temel hak ve özgürlükler:

Dil, din, milliyet, cinsiyet, yaş, politik düşünce ve inanç, sosyal konum ayrımı yapılmaksızın, tüm yurttaşların temel hak ve özgürlükleri eksiksiz sağlanmalıdır:

- İdam cezası kaldırılmalı, işkence ve eziyet yasaklanmalı, hiç kimseye insanlık onuruyla bağdaşmayan ceza ve uygulama yapılmamalıdır. Sürgün cezası kaldırılmalıdır.
- Hiç kimsenin evi ve üzeri mahkeme kararı olmadan aranmamalı, konut ve kişi dokunulmazlığı gerçekleştirilmelidir.
- Hiç kimsenin haberleşme özgürlüğü kısıtlanmamalıdır.
- Hiç kimse politik nedenlerden dolayı fişlenmemelidir, bilgisayara

dayalı kişilere ilişkin bütün resmi işlemler demokratik kontrole alınmalıdır.

- Herkes yurdun her yerinde serbestçe seyahat ve yerleşme hakkına sahip olmalı, hiç kimse doğal afetler ya da kamulaştırmalar dışında kalan nedenlerden göçe zorlanmamalıdır. Tüm yurttaşlar, yasal düzenlemelere uygun olarak özgür iradeleriyle yurt dışına çıkma ve yurda geri dönme hakkına sahip olmalıdır.

- Angarya yasaklanmalı, her türden insan ticareti cezalandırılmalıdır.
- Hiç kimse bir yakını hakkında yapılan yasal bir koğuşturma nedeniyle kötü muamaleye ve ayırimcılığa hedef olmamalıdır.
- Düşünce, örgütlenme, vicdan ve inanç özgürlüğü eksiksiz sağlanmalıdır. Her yurttaş, görüşlerini yazılı-sözlü ya da başka yollardan özgürce açıklayabilmeli, bu görüşler doğrultusunda özgürce örgütlenebilmelidir.

- Yurttaşlık hakları, politik, sosyal, ekonomik ve kültürel haklar bakımından kadın-erkek eşitliği sağlanmalıdır. Türkiye'nin de onaylamış bulunduğu BM Örgütü'nün Kadınlara Karşı Her Türü Ayırimcılığa Son Verilmesi Sözleşmesi'nin pratikte gerçekleşmesi için yasal önlemler alınmalıdır.

- Toplumun temel birimi olarak aile korunmalı, anne ve çocuğun korunması için önlemler alınmalı, zorunlu eğitim çağındaki çocukların çalıştırılması yasaklanmalıdır.

- Tüm yurttaşların çalışma hakkının, kendisinin özgürce seçtiği ya da kabul ettiği bir işi olması hakkının gerçekleşmesi yönünde devlet yükümlülük üstlenmelidir.

- Tüm çalışanlara asgari bir yaşam düzeyini sağlayacak bir ücret garanti edilmeli, eşit işe eşit ücret ilkesi uygulanmalı, devlet işyerlerinde sağlık ve güvenlik koşullarının iyileştirilmesi için önlemler alınmalıdır.

- Devlet yurtdışındaki işçilerin haklarını korumakla görevli olmalıdır.
- Tüm yurttaşlara mesleklerinde ve çalıştıkları işlerde fırsat eşitliği sağlanmalıdır.

- Devlet, çalışma ve dinlenme sürelerinde, yıllık izin sürelerine, sigorta hakkına ilişkin yasal düzenlemelerin tüm çalışanlar için gerçekleşmesini sağlamalıdır.

- Bütün çalışanlar sosyal güvenlik kapsamına alınmalıdır.
- Mülkiyet hakkının kamu yararına aykırı kullanılmasına izin verilmemelidir.

- Devlet, tüm yurttaşların konut hakkını gerçekleştirebilmesi doğrultusunda önlem almakla yükümlü olmalıdır.

- Tüm yurttaşlara eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalıdır. Devlet, okuma-yazma bilmezliğin kaldırılması, bütün yerleşim birimlerinin okula kavuşması, ders kitap ve araçlarının öğrencilere olanaklı olan en ucuz düzeyde sağlanmasıyla yükümlü olmalıdır. Eğitim parasız olmalı ve yurttaşların kişiliğini bilgi ve becerilerine, hümanizmi, yurttaşlık bilincini ve yurt sevgisini, barışseverliği yükseltip geliştirecek biçimde olmalıdır.
- Tüm yurttaşların kültürel yaşama aktif katılması, bilimsel teknik ilerlemenin kazanımlarından yararlanması doğrultusunda önlemler alınmalı, bilimsel araştırma ve kültürel yaratıcı faaliyet desteklenmelidir.
- Devlet yurttaşların sağlık hakkının gerçekleşmesi doğrultusunda önlemler almakla yükümlü olmalıdır.
- Kürt halkının ağırlıklı olarak yaşadığı bölgelerin görece geri kalmışlığı dikkate alınarak bu bölgelerin gelişmesinde özel önlemler alınması devletin yükümlülüğü olmalıdır.

Özgür politik yaşam ve demokratik katılım:

- Siyasi partilerin faaliyetleri yasayla kısıtlanmamalı, devlet partilerin çalışmalarına ve işlerine hiçbir karışmada bulunmamalı, partiler örgütlenme ve propaganda faaliyetlerini istedikleri gibi yürütebilmeli, örgüt yapılarını istedikleri gibi oluşturabilmeli, serbestçe dış ilişkiler kurabilmelidir.
- Siyasal partiler işyerlerine ve köylere kadar gerekli gördükleri her yerde örgütlenebilmeli ve kamu denetimindeki basın-yayın organlarından eşit haklı olarak yararlanmalıdır.
- 18 yaşın üzerindeki her yurttaş partilere üye olabilmelidir.
- Yurttaşlar düşünce ve görüşlerini özgürce açıklayıp yayabilmeli, başka ülkelerde çıkan yayınları ve sanat yapıtlarını serbestçe sağlayabilmeli ve dağıtabilmelidirler.
- Yurttaşlar, çıkarlarını savunabilmek ve görüşlerini açıklayabilmek için özgürce dernekler, kooperatifler, sendikalar, meslek örgütleri kurabilmeli, bu yığın örgütlerinin faaliyetleri yasalarla sınırlanmamalı, toplumsal yaşamın her alanında politik faaliyet göstermeleri serbest olmalıdır.
- Devlet yığın örgütlerinin çalışmalarına ve işlerine hiçbir karışmada bulunmamalıdır. Yığın örgütleri serbestçe uluslararası ilişkiler kurabilmelidir.
- Yığın örgütleri yasaların yapılmasında söz hakkına sahip olmalı, bu yasaların uygulanmasını denetleyebilmelidir.
- Herkes, yalnızca bildirimde bulunarak, istediği gibi toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına sahip olmalı, devlet toplantı ve gösteri yürüyüşleri

üzerinde hiçbir baskı uygulamamalıdır.

- Tüm çalışanların genel grev ve dayanışma grevi de içinde olmak üzere, grev hakları ve toplu sözleşme hakları eksiksiz sağlanmalıdır.
- Basın özgürlüğü sağlanmalı, düşünsel ve sanatsal faaliyet üzerinde hiçbir sansür uygulanmamalıdır.
- Süreli yayın çıkartılması kısıtlanmamalı, süreli yayınların devletin ve öteki kamu kuruluşlarının olanaklarından eşit haklılık temelinde yararlanması sağlanmalıdır.
- Devlet hiçbir ayırım yapmadan gazete, dergi ve öteki kültür araçlarının ülke çapında en geniş dağıtımını sağlayacak bir şirket oluşturmamalıdır.
- Kişilerin, politik partilerin, yığın örgütlerinin kamu denetimindeki kitle haberleşme araçlarından eşit haklılık temelinde yararlanması sağlanmalıdır.
- TRT'nin mali, idari ve yayın özerkliği sağlanmalıdır. TRT çalışanlarının yönetime katılması sağlanmalıdır.
- Üniversitelerin mali, yönetsel ve bilimsel özerkliği sağlanmalı, üniversiteler bilimin özgürce geliştirildiği ve öğrenimin toplum yararına gerçekleştirildiği merkez haline getirilmelidir. Öğretim üyeleri, üniversite çalışanları ve öğrenciler üniversitenin yönetimine katılmalıdırlar.
- Üniversite mensuplarının, öğretim üyelerinin ve öğrencilerin politik partilere üye olma hakları tanınmalıdır.
- Savaş, faşizm ve terörizm yanlısı ulusal ve dinsel nefret ve düşmanlık uyandırmaya yönelik her türlü propaganda, faaliyet ve politik örgütlenme yasaklanmalıdır.
- TKP'nin bu Ulusal Demokrasi Alternatifi yaşama geçtiğinde ülkemiz demokratik bir gelişme yoluna girmiş olacaktır.
- Türkiye Komünist Partisi kurulduğundan bu yana demokrasi için mücadele veren bir partidir. Bu nedenle TKP demokrasi için mücadele eden bütün güçlerle birlikte olacaktır. TKP hiçbir zaman ülkemizin sorunlarını tek başına çözeceğini ileri sürmedi. Ne var ki, TKP dışlanarak da ülkenin sorunlarının çözülmeyeceğine cumhuriyet tarihi tanıklıktır.
- TKP'nin yasak altında tutulması demokrasi adına her zaman utanç olacak ve böyle bir demokrasi kısıtlı bir demokrasi olacaktır.
- TKP'yi kurulduğundan bugüne kadar yaklaşık 65 yıldır yasak altında tutanların asıl amacı ülke gerçeklerinin ve halkımızın sorunlarının doğru çözüm yollarının duyurulmasını istememeleridir. Onlar legal çalışma olanağına sahip bir TKP'nin, bu sorunların çözümüne daha fazla katkıda bulunabileceğini iyi biliyorlar.
- Ülkemizin, halkımızın en yaşamsal, en yakıcı sorunlarının çözümü için

TKP'nin en zor koşullar altında bile en önde, en kararlı mücadele ettiğinin sayısız örnekleri vardır.

TKP öne sürdüğü Barış ve Ulusal Demokrasi Programı ile işçi sınıfımız, emekçi halkımız, ülkemiz karşısındaki görev ve sorumluluklarına sahip çıkıyor. Bağımsız, egemen, demokratik, sanayileşmiş, aydınlanmış, barışçı bir Türkiye için, sosyal adalet için mücadele eden bütün güçleri birliğe çağırıyor. TKP bu hedeflere ulaşılması için vargücüyle mücadele ediyor ve edecek.

TÜSTAV

TKP 1986 ULUSAL KONFERANS TEZLERİ
Tartışmaya açılmıştır.

**Tezler üzerine görüşlerinizi aşağıdaki adrese
göndermenizi rica ederiz. Mektuplarınızda
kimliğinizi açığa vuran, gizli kalması gereken
bilgilere yer vermeyiniz.**

BOX 16 367 S 103 27 Stockholm-İSVEÇ

TÜSTAV